

## Szapocznikow. Osobista

W Galerii Sztuki Polskiej XX+XXI prezentujemy twórczość jednej z najważniejszych polskich rzeźbiarek okresu powojennego. Pionierską – zarówno w kontekście eksperymentów z materia rzeźbiarską, jak i sztuki kobiecej. Wystawa *Szapocznikow. Osobista* po raz pierwszy gromadzi w jednym miejscu wszystkie prace Aliny Szapocznikow znajdujące się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie. Skupioną na emocjach narrację dopełnia kilka dzieł z kolekcji m.in. Muzeum Narodowego we Wrocławiu czy Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

Twórczość Szapocznikow, rozwijana w drugiej połowie XX wieku, radykalnie poszerzyła rozumienie medium rzeźbiarskiego. Artystka sięgała po nowe, często niekonwencjonalne materiały, takie jak poliester czy poliuretan, dzięki czemu nie tylko rozwinęła język rzeźby, lecz także zakwestionowała tradycyjne wyobrażenia o jej formie i trwałości. Od 1963 roku Szapocznikow mieszkała i pracowała w Paryżu. Tam wypracowała autorski, rozpoznawalny styl artystyczny.

Od początku wierna rzeźbie i doskonale rozumiejąca jej język, Alina Szapocznikow była zafascynowana w równej mierze biologizmem ludzkiego ciała, jak i materia rzeźbiarską. Brutalne formy jej prac: poszarpane, zdeformowane sylwetki oraz naturalizm jej odlewów z poliestru odznaczają się silną ekspresją. Rzeźbiarka zaczynała jednak od stylistyki właściwej socrealizmowi, interpretując ją całkowicie po swojemu. Z czasem bardzo daleko odeszła od socrealistycznej konwencji. Swoją twórczością przepracowywała bolesną pamięć o wydarzeniach II wojny światowej – była nastoletnią więźniarką obozów koncentracyjnych, w wyniku Holokaustu straciła część bliskich. W 1969 roku otrzymała diagnozę raka piersi – odtąd w odważny, niespotykany wcześniej w sztuce sposób, bezpośrednio i szczerze odwoływała się do swojej choroby.

Mimo tych dramatycznych doświadczeń, w swoich dziełach starała się podkreślać zmysłowe i erotyczne aspekty ludzkiej egzystencji. W centrum twórczości Aliny Szapocznikow pozostaje ciało, które jest przekąźnikiem zarówno dramatycznych historii, jak i zmysłowej przyjemności. Ciało – własne i ciało obce; twarz, z której jak w *Zielniku* można wyczytać całe spektrum emocji i głębię symboliki. Jej sztuka podlegała ewolucji, lecz jedno pozostało niezmiennie: zawsze pragnęła oddać w rzeźbie radości i tragedie życia.

Jej wczesne prace, wyzwolone spod socrealistycznego dyktatu, jeszcze przedstawiające, figuralne – były manifestem młodości pokolenia, które przeżyło II wojnę światową. Szybko jednak zwróciła się ku poszukiwaniom ekspresyjnej formy zaczerpniętej z cielesności i biologii, lecz odległej od realistycznego ujęcia.

Odkrycie nowych, syntetycznych tworzyw pozwoliło jej przekazać w artystycznej formie prawdę o człowieku. Wrażliwe na kształt dłonie Aliny Szapocznikow formowały łatwe do odczytania, choć nigdy odtwórcze, doznanie żywego ciała będącego przekąźnikiem uczuć. W jednym z ostatnich tekstów nazwała ludzkie ciało *strefą całkowicie erogenną*<sup>1</sup>.

Ciało występuje u niej w różnych rolach – zmysłowego fetyszu, naturalistycznego studium, ekspresyjnego symbolu człowieczeństwa. Bywa atrakcyjne, ale też odpychające. Często jest fragmentaryczne, uszkodzone, okaleczone.

Z wewnętrznej potrzeby kontaktu z materią tworzyła dzieła dające wrażenie spontaniczności, lecz doskonale przemyślane i skonstruowane. Rzeźbiła przeciw nietrwałości ludzkiego życia.

Ekspozycja w Gmachu Głównym MNK ma zadziałać na widza niemal haptycznie – mimo niemożności dotknięcia dzieł ma stworzyć wrażenie cielesnej bliskości. Niewielka, nastrojowo oświetlona przestrzeń prezentacji rzeźb pozwala na prawdziwie osobisty kontakt odbiorców z wrażliwością Aliny Szapocznikow.

---

<sup>1</sup> Alina Szapocznikow, *Korzenie mego dzieła wyrastają z zawodu rzeźbiarza*, mps, 1972, w: *Alina Szapocznikow. 1926–1973*, Warszawa 1998, s. 162.

---

WYSTAWA *Szapocznikow. Osobista*

**Miejsce:** MNK Gmach Główny, Galeria Sztuki Polskiej XX+XXI

**Otwarcie:** 20.03.2025

**Godziny otwarcia:**

poniedziałek: nieczynne

wtorek–niedziela: 10:00–18:00

**Kuratorka:** Agata Małodobry

**Koordynatorka:** Gabriela Kuleczko

**Projektantka aranżacji i identyfikacji graficznej wystawy:** Marta Staszków

**Organizator Muzeum:** Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Mecenas MNK:** PGE Polska Grupa Energetyczna

**Partner Strategiczny MNK:** Totalizator Sportowy

**Partnerzy medialni:** Radio Kraków, Radio Kraków Kultura

**MNK Media:**

Izabela Rak

[irak@mnk.pl](mailto:irak@mnk.pl)

tel. kom. 695 981 817

Aleksandra Suchońska

[asuchonska@mnk.pl](mailto:asuchonska@mnk.pl)

tel. kom. 696 083 218